

บทที่ 6

บทสรุปและ เสนอแนะ

ในการลงโทษข้าราชการทางวินัยนั้น มีหลักประการสำคัญก็คือ ข้าราชการผู้ถูกลงโทษ ต้องมีความผิด ในการพิจารณาความผิดนั้นประเด็นหลักที่จะต้องพิจารณาก็คือ ปัญหาเกี่ยวกับ กระบวนการพิจารณา ปัญหาเกี่ยวกับความสามารถขององค์กรพิจารณาวินัย และมาตรการในการกำหนดโทษ ว่าเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนดหรือไม่ อีกทั้งต้องพิจารณาข้อเท็จจริงว่าข้อกล่าวหา ที่ผู้ถูกลงโทษได้รับการกล่าวหา นั้น รับฟังได้ว่าเป็นความผิด ซึ่งเมื่อปรากฏว่ามีความผิด และฝ่าย ปกครองจึงจะมีความสั่งลงโทษทางวินัย และคำสั่งดังกล่าวจะได้รับการตรวจสอบโดยองค์กรที่มีหน้าที่ ตรวจสอบหรือควบคุมอาจเป็นองค์กรฝ่ายปกครองกันเอง หรือศาลแล้วแต่กรณี ซึ่งหลักนี้มีไว้เพื่อ เป็นหลักประกันให้แก่ข้าราชการผู้ถูกลงโทษทางวินัยให้ได้รับความเป็นธรรมในการพิจารณาวินัย

ในต่างประเทศมีกระบวนการในการพิจารณาคดีขององค์กรทางปกครอง ที่สร้างหลัก ประกันความเป็นธรรมอย่างหนึ่งก็คือ หลักความยุติธรรมทางธรรมชาติ ซึ่งอาจเรียกแตกต่างกัน ในแต่ละประเทศ เช่น อังกฤษ เรียกว่า natural justice สหรัฐอเมริกา เรียกว่า due process of law ส่วนประเทศฝรั่งเศส เรียกว่า general principle of law เป็น กระบวนการพิจารณาสำหรับองค์กรทางปกครองมีหน้าที่พิจารณาคดี หรือมีหน้าที่ทางตุลาการ ต้อง คำนึงในการวินิจฉัยปัญหา ซึ่งรวมทั้งปัญหาในการพิจารณาวินัยของข้าราชการด้วย

อย่างไรก็ตามหลักความยุติธรรมตามธรรมชาติของแต่ละประเทศมีข้อแตกต่างใน รายละเอียดบ้าง ซึ่งอาจสรุปหลักความยุติธรรมตามธรรมชาติได้ดังต่อไปนี้

1. หลัก natural justice ของอังกฤษจะประกอบด้วย 2 หลัก คือ

1.1. หลักฟังความคู่กรณีทั้งสองฝ่าย (audi alteram partem) เป็นหลักที่ กำหนดให้ผู้ที่จะเป็นผู้พิพากษา หรือองค์กรทางปกครองที่มีหน้าที่ทางตุลาการ หรือวินิจฉัยคดี จะ ต้องฟังความคู่กรณีทั้งสองฝ่าย กล่าวคือจะต้องให้ผู้ได้รับผลกระทบจากคำวินิจฉัยดังกล่าวทราบก่อน และต้องให้โอกาสแก่คู่กรณีได้ชี้แจงเหตุผลเกี่ยวกับคดีของตน

1.2. หลักผู้พิพากษาไม่อาจวินิจฉัย หรือพิพากษาคดีของตนเอง (nemo iudex in re sua) เป็นหลักที่กำหนดให้ผู้พิพากษา หรือองค์กรทางปกครองที่มีหน้าที่ทางตุลาการ ต้อง

ไม่เป็นผู้ที่มีส่วนได้เสีย ไม่ว่าจะเป็นส่วนได้เสียทางการเงินหรือส่วนได้เสียอย่างอื่นนอกจากทางการเงิน หรือต้องไม่เป็นผู้ที่น่าจะมีอคติหรือมีเหตุผลน่าเชื่อว่าจะมีอคติ ในเรื่องที่ว่าวินิจฉัยหรือพิพากษานั้น กล่าวคือผู้วินิจฉัยหรือผู้พิพากษา ต้องไม่เป็นผู้สอบสวน หรือผู้ไต่สวน หรือเป็นคณะกรรมการขององค์กรทางปกครองในคดีนั้นมาก่อน

2. หลัก due process of law ของสหรัฐอเมริกา มีลักษณะดังต่อไปนี้

2.1 ผู้พิจารณาต้องเป็นกลาง

2.2 สิทธิในการได้รับแจ้งข้อกล่าวหา และประเด็นที่เกี่ยวข้องกับคดี

2.3 สิทธิในการเสนอพยานหลักฐาน (พยานบุคคลและพยานเอกสาร) และข้อโต้แย้ง

2.4 สิทธิในการโต้แย้งพยานหลักฐานของผู้ประจักษ์ โดยการคัดค้านหรือวิธีการอื่นที่เหมาะสม

2.5 สิทธิในการมีทนายความเข้าดำเนินการแทน

2.6 สิทธิที่จะได้รับการวินิจฉัยบนพื้นฐานตามพยานหลักฐานในสำนวน

2.7 สิทธิในการรับการบันทึกเป็นหนังสือ ถึงพยานหลักฐานและข้อโต้แย้งไว้ในการดำเนินการคดี

3. หลัก general principle of law ของฝรั่งเศส ซึ่งมีสาระสำคัญเกี่ยวกับการพิจารณาวินัยดังต่อไปนี้

3.1 ผู้พิจารณาต้องเป็นกลาง หรือปราศจากอคติ

3.2 หลักฟังความคู่กรณีทั้งสองฝ่าย

3.3 สิทธิในการตรวจสอบจากศาลปกครอง

กล่าวโดยสรุป แม้ว่าหลักความยุติธรรมตามธรรมชาติของแต่ละประเทศ มีความแตกต่างกันบ้างในรายละเอียด แต่ความสำคัญประการหนึ่งของหลักดังกล่าวนี้มีไว้เพื่อคุ้มครองสิทธิของผู้ได้รับความเสียหายจากการกระทำของฝ่ายปกครอง ให้ได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรม แม้ไม่มีบทบัญญัติแห่งกฎหมายกำหนดเรื่องนั้นโดยตรงก็ตาม โดยศาลจะใช้หลักดังกล่าวตรวจสอบการกระทำหรือคำวินิจฉัยของฝ่ายปกครองว่ามีความเป็นธรรมหรือมีความเหมาะสมหรือไม่

เมื่อพิจารณาถึงหลักเกณฑ์ในการพิจารณาวินัยข้าราชการ ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครู พ.ศ. 2523 ประกอบกับพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2535 แล้ว พบว่า

1. ผู้พิจารณาอุทธรณ์ลงโทษทางวินัย บางคนมีคุณสมบัติยังไม่เหมาะสมเพียงพอ เช่น ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด หรือผู้อำนวยการการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นอนุกรรมการโดยตำแหน่งใน อ.ก.ค.จังหวัด หรือ อ.ก.ค.กรุงเทพมหานคร อธิบดี เป็นประธานอนุกรรมการโดยตำแหน่งใน อ.ก.ค.กรม นอกจากนี้ในการแต่งตั้งอนุกรรมการ หรือกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ในการลงโทษทางวินัยใน อ.ก.ค.วิสามัญ เกี่ยวกับการอุทธรณ์และร้องทุกข์ หรือ ก.ค. ปรากฏว่ามีการแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิเป็นผู้ดำรงตำแหน่งรองอธิบดี หรืออธิบดีเป็นอนุกรรมการ หรือกรรมการ ซึ่งบุคคลดังกล่าวเป็นผู้พิจารณาคดีวินัยในเรื่องนั้นมาก่อนแล้ว กรณีเช่นนี้ถือได้ว่าเป็นการขัดต่อหลักความยุติธรรมตามธรรมชาติที่บุคคลไม่อาจเป็นผู้พิพากษาในคดีของตนเอง

ยิ่งไปกว่านั้น ผู้พิจารณาอุทธรณ์ลงโทษทางวินัยบางกรณี จะประกอบด้วยกลุ่มบุคคลเดียวกันกับผู้พิจารณาโทษทางวินัยในเรื่องนั้นมาแล้ว เนื่องจากพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครู พ.ศ. 2523 กำหนดให้บรรดาอำนาจและหน้าที่ของ อ.ก.พ.กระทรวง และอ.ก.พ.จังหวัด ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2535 ให้เป็นอำนาจและหน้าที่ของ อ.ก.ค.กรม หรือ อ.ก.ค.จังหวัด แล้วแต่กรณี แต่ด้วยเหตุที่โครงสร้างองค์กรพิจารณาวินัยข้าราชการครู ไม่มีองค์กรที่มีอำนาจและหน้าที่เช่นเดียวกับ อ.ก.พ.กระทรวง ทำให้ อ.ก.ค.กรม ต้องทำหน้าที่ในการพิจารณาวินัยในฐานะ อ.ก.พ.กรม และทำหน้าที่ในฐานะ อ.ก.พ.กระทรวง ตามที่พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2535 กำหนดไว้ เป็นผลให้ผู้พิจารณาโทษทางวินัย และผู้พิจารณาอุทธรณ์การลงโทษทางวินัยในความคิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรงเป็นองค์กรเดียวกัน

นอกจากนี้ยังมีแนวทางปฏิบัติในการพิจารณาอุทธรณ์การลงโทษทางวินัย ในความคิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรง สำหรับข้าราชการครูในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด หรือสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร กรณีผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด หรือผู้อำนวยการการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร เห็นว่าการกระทำนั้นเป็นความคิดวินัยอย่างร้ายแรง ซึ่งผู้บังคับบัญชาดังกล่าวจะต้องเสนอให้ อ.ก.ค.จังหวัด หรือ อ.ก.ค.กรุงเทพมหานคร พิจารณาก่อน จึงจะมีคำสั่งลงโทษทางวินัยในคดีนั้นได้ ถ้า อ.ก.ค.จังหวัด หรือ อ.ก.ค.กรุงเทพ

มหานคร พิจารณาแล้วมีมติว่าเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ผู้อำนวยการการประถมศึกษา จังหวัด หรือผู้อำนวยการการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร จะต้องสั่งลงโทษทางวินัยตามมติของ อ.ก.ค. จังหวัด หรือ อ.ก.ค. กรุงเทพมหานคร ในกรณีเช่นนี้ถ้าผู้ถูกลงโทษทางวินัยอุทธรณ์คำสั่ง ลงโทษ องค์การผู้ที่มีหน้าที่ในการพิจารณาอุทธรณ์การลงโทษก็เป็น อ.ก.ค. จังหวัด หรือ อ.ก.ค. กรุงเทพมหานคร อีก ซึ่งเห็นได้ว่าองค์การผู้พิจารณาอุทธรณ์กับองค์การพิจารณาโทษทางวินัยเป็น องค์การเดียวกัน

ตามปัญหาดังกล่าว ผู้เขียนเห็นว่าควรจะมีการกำหนดคุณสมบัติของบุคคล ที่เป็นผู้ พิจารณาวินัยในองค์การพิจารณาอุทธรณ์การลงโทษ โดยไม่ให้นำบุคคลที่มีส่วนร่วมในการพิจารณา โทษทางวินัยในเรื่องนั้นมาแล้ว เป็นผู้พิจารณาตัดสินในองค์การพิจารณาอุทธรณ์การลงโทษทางวินัยอีก ซึ่งในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครู พ.ศ. 2523 ประกอบกับพระราชบัญญัติระเบียบ ข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2535 หรือกฎของฝ่ายบริหารที่อาศัยอำนาจตามความในพระราชบัญญัติ ดังกล่าวไม่มีการกล่าวถึงหลักเกณฑ์ เกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้พิจารณาอุทธรณ์การลงโทษทางวินัยไว้ จึงเห็นควรมีการบัญญัติกฎเกณฑ์ดังกล่าวไว้ในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครู พ.ศ. 2523 หรือในกฎ ก.ค. ไว้

ส่วนปัญหาขององค์การพิจารณาโทษทางวินัย กับองค์การพิจารณาอุทธรณ์การลงโทษทางวินัย ทาหน้าที่ซ้ำซ้อนกันนั้น ในกรณี อ.ก.ค. กรม ทาหน้าที่ 2 ฐานะ คือ ทาหน้าที่ในฐานะเช่นเดียวกับ อ.ก.พ. กรม ซึ่งทาหน้าที่พิจารณาโทษทางวินัย และทาหน้าที่ในฐานะเช่นเดียวกับ อ.ก.พ. กระทรวง ซึ่งมีหน้าที่พิจารณาอุทธรณ์คำสั่งลงโทษทางวินัยอย่างร้ายแรงนั้น ผู้เขียนเห็นว่า ถ้าโครงสร้างองค์การพิจารณาตัดสินวินัยข้าราชการครูเป็นอย่างในปัจจุบัน กฎหมายควรกำหนด ให้อุทธรณ์ต่อ ก.ค. ซึ่งในทางปฏิบัติ ก.ค. ควรตั้งอนุกรรมการวิสามัญเกี่ยวกับการอุทธรณ์เพื่อ พิจารณาอุทธรณ์การลงโทษทางวินัยในความผิดวินัยอย่างร้ายแรง หรือจะให้ อ.ก.ค. วิสามัญ เกี่ยวกับวินัย และออกจากราชการปฏิบัติหน้าที่แทนก็ได้ ซึ่งในส่วนนี้จะต้องมีการแก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครู พ.ศ. 2523

ส่วนกรณี อ.ก.ค. จังหวัด หรือ อ.ก.ค. กรุงเทพมหานคร ปฏิบัติหน้าที่ 2 ฐานะ นั้น ผู้เขียนเห็นว่า เนื่องจากพระราชบัญญัติการประถมศึกษา พ.ศ. 2523 กำหนดให้สำนักงานการ ประถมศึกษาจังหวัด และสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร เป็นราชการบริหารส่วน

กลางอยู่แล้ว และตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2535 มาตรา 125(2) กำหนดหลักเกณฑ์ในการอุทธรณ์คำสั่งของผู้บังคับบัญชาในราชการส่วนกลางที่ต่ำกว่าอธิบดีให้อุทธรณ์ต่อ อ.ก.พ.กรม ดังนั้นเมื่อพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครู พ.ศ. 2523 นำหลักเกณฑ์ในเรื่องเกี่ยวกับการอุทธรณ์กรณีดังกล่าวมาบังคับ อาจตีความว่าให้อุทธรณ์ต่อ อ.ก.ค.กรม ได้ แต่อย่างไรก็ตามเพื่อความชัดเจนให้ ก.ค.ออกระเบียบก.ค. ว่าด้วยความคิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรง ให้อุทธรณ์ต่อ อ.ก.ค.กรม

2. กฎหมายและกฎของฝ่ายบริหารในปัจจุบันมีกระบวนการพิจารณาวินัยหลายประการที่ไม่เหมาะสม เช่น

(1) ให้ดุลพินิจฝ่ายปกครองในการสรุปพยานหลักฐานโดยจะระบุ หรือไม่ระบุชื่อพยานก็ได้ ทำให้เป็นปัญหาแก่ผู้ถูกกล่าวหาในการแก้ข้อกล่าวหาได้ยาก เพราะไม่ทราบว่าคุณคนใดให้การว่าอย่างไร ซึ่งหากมีการระบุชื่อพยานแล้วทำให้ผู้ถูกกล่าวหามีโอกาสแก้ข้อกล่าวหาได้ง่ายขึ้น ซึ่งในเรื่องนี้ผู้เขียนเห็นว่า ควรจะมีการบัญญัติกฎหมายให้มีการระบุชื่อพยาน โดยให้มีการแก้ไขกฎหมายว่าด้วยพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2535 ในส่วนที่เกี่ยวกับการดำเนินการทางวินัย หรือให้มีบทบัญญัติว่าด้วยการดำเนินการทางวินัยในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูโดยเฉพาะ ให้มีข้อความที่บังคับให้ผู้พิจารณาวินัยต้องระบุชื่อพยานในการสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหา แต่อย่างไรก็ตาม เพื่อให้การบริหารงานราชการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ควรมีข้อยกเว้นการระบุชื่อในบางกรณี โดยให้ผู้บังคับบัญชาระดับอธิบดีมีอำนาจดุลพินิจในการที่จะไม่ระบุชื่อพยานก็ได้ เช่นในกรณีที่จะทำการรวบรวมพยานหลักฐานไม่สะดวก หรือการเปิดเผยชื่ออาจเป็นอันตรายต่อพยาน หรือเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับความลับของทางราชการ

(2) ไม่มีบทบัญญัติให้นักกฎหมายช่วยให้ความแนะนำ หรือให้คำปรึกษาแก่ข้าราชการครูในการต่อสู้คดี เนื่องจากข้าราชการไม่มีความรอบรู้ในวิธีการดำเนินการทางวินัย การที่ไม่มีนักกฎหมายมาช่วยเหลือด้านคดี ทำให้ผู้ถูกกล่าวหาต่อสู้คดีได้อย่างไม่เต็มที่ ผู้เขียนเห็นว่า ควรมีบทบัญญัติให้ผู้ถูกกล่าวหาที่มีปรึกษากฎหมายหรือผู้ช่วยเหลือด้านกฎหมาย เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ถูกกล่าวหาต่อสู้คดีได้อย่างเต็มที่และเป็นธรรม ดังนั้นจึงควรมีการแก้ไขพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2535 ในส่วนเกี่ยวกับการดำเนินการทางวินัย หรือให้มีบทบัญญัติว่าด้วยการดำเนินการทางวินัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูโดยเฉพาะ

(3) ไม่มีหลักเกณฑ์ เกี่ยวกับการรับฟังพยานบุคคลในการใช้กับการพิจารณาวินัย เป็น การเฉพาะ ในทางปฏิบัติทำให้ต้องนำวิธีการรับฟังพยานบุคคล ในกฎหมายวิธีการพิจารณาความ อาญาใช้บังคับ ซึ่งหลักเกณฑ์ในการรับฟังพยานบุคคลขององค์กรวินัยทางปกครองมีความแตกต่าง กับการรับฟังพยานบุคคลในทางศาล ทำให้การรับฟังพยานบุคคลบางกรณี เช่น การรับฟังพยานบอก เล่า ผิดหลักเกณฑ์ในการรับฟังพยานขององค์กรวินัยทางปกครอง ผู้เขียนเห็นว่าควรมีการบัญญัติ หลักเกณฑ์ เกี่ยวกับ เรื่องนี้ในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2535 ในส่วนที่ เกี่ยวกับการดำเนินการทางวินัย หรือให้มีบทบัญญัติว่าด้วยการดำเนินการทางวินัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ ในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูโดยเฉพาะ

(4) ไม่มีบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ให้ฝ่ายปกครองใช้ดุลพินิจในการลงโทษทางวินัยในกรณี ที่ผู้ถูกกล่าวหาได้ให้ถ้อยคำรับสารภาพ ทั้ง ๆ ที่การรับสารภาพเป็นประโยชน์ต่อการพิจารณาวินัย กล่าวคือมีผลเท่ากับคณะกรรมการสอบสวนประชุมปรึกษาเพื่อพิจารณามีมติว่ากระทำผิดวินัยอย่าง ร้ายแรงหรือไม่ และในการพิจารณาความผิดทางอาญาของศาล การรับสารภาพเป็นเหตุ บรรเทาโทษ ซึ่งทำให้ผู้พิพากษาใช้ดุลพินิจในการลงโทษได้ แต่การรับสารภาพในการพิจารณา วินัยไม่มีผลที่เป็นคุณต่อผู้ถูกกล่าวหาแต่ประการใด ผู้เขียนเห็นว่า กฎหมายควรมีบทบัญญัติให้ ดุลพินิจแก่ฝ่ายปกครองในการพิจารณาโทษในความผิดที่ผู้ถูกกล่าวหาได้รับสารภาพ จึงควรมีการ แก้ไขพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2535 หรือกฎหมายว่าด้วยระเบียบ ข้าราชการครู ให้มีหลักการเกี่ยวกับเรื่องนี้

3. การตรวจสอบคำสั่งลงโทษทางวินัย เป็นเรื่องสำคัญประการหนึ่ง ในการพิจารณาคดี วินัยข้าราชการครูนั้น ก.ค. เป็นองค์กรหนึ่งที่มีหน้าที่ในการตรวจสอบคำสั่งลงโทษทางวินัย ใน บางกรณีการตรวจสอบของ ก.ค. มีขั้นตอนที่สลับซับซ้อนต้องใช้เวลาอันกว่าจะเสร็จกระบวนการ โดยเฉพาะในการตรวจสอบกรณีที่ ก.ค. ได้รับรายงานผลการดำเนินการทางวินัยแล้ว เห็นว่า หน่วยงานทางการศึกษาหรือกรมมีคำสั่งลงโทษที่ไม่เหมาะสม และเห็นว่าควรมีการเพิ่มโทษผู้ถูก ลงโทษทางวินัย เป็นปลดออกจากราชการหรือไล่ออกจากราชการ กรณีเช่นนี้ ก.ค. ต้องรายงาน นายกรัฐมนตรีเพื่อสั่งการ เมื่อผู้บังคับบัญชาได้สั่งลงโทษตามคำวินิจฉัยของ ก.ค. แล้ว ผู้ถูกลง โทษมีสิทธิอุทธรณ์ต่อ ก.ค. ได้อีก และเมื่อ ก.ค. พิจารณาแล้ว ก.ค. ต้องรายงานนายกรัฐมนตรี เพื่อสั่งการอีกครั้ง ดังนั้นผู้เขียนเห็นว่า กระบวนการพิจารณาเรื่องดังกล่าวมีขั้นตอนมาก

ทำให้การพิจารณาคดีล่าช้า ควรมีการแก้ไขพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครู พ.ศ.2523 ในส่วนเกี่ยวกับการพิจารณาผลงานการดำเนินงานทางวินัย ในกรณีดังกล่าวไม่ต้องเสนอนายกรัฐมนตรีพิจารณาสั่งการ

4. องค์กรตรวจสอบการกระทำของฝ่ายปกครองที่สำคัญประการหนึ่ง คือศาล แต่ในการตรวจสอบการกระทำทางปกครองเกี่ยวกับการดำเนินการทางวินัยข้าราชการครู ศาลมีบทบาทน้อยมาก ซึ่งแตกต่างกับต่างประเทศ เช่นอังกฤษ หรือฝรั่งเศส หรือแม้แต่การพิจารณาคดีตามกฎหมายแรงงานสัมพันธ์ ศาลไทยยังมีบทบาทค่อนข้างมากในการสร้างความเป็นธรรมแก่คู่กรณี ดังนั้นผู้เขียนเห็นว่า กฎหมายควรกำหนดข้อความให้ศาลสามารถเข้าตรวจสอบคำสั่ง หรือคำวินิจฉัยเกี่ยวกับการลงโทษทางวินัยได้โดยตรง โดยบัญญัติในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.2535 หรือให้มีพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูโดยเฉพาะ ในส่วนเกี่ยวกับการดำเนินการทางวินัย

กล่าวโดยสรุป พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครู พ.ศ.2523 หรือกฎของฝ่ายบริหารที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาวินัยข้าราชการครู ในปัจจุบันมีความไม่เหมาะสมอย่างยิ่งพอโดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในส่วนที่เกี่ยวกับการดำเนินการทางวินัยมาบังคับใช้ การดำเนินการแก่ข้าราชการครูทุกกรณี แนวทางแก้ไขที่ดีที่สุดในการดำเนินการทางวินัยข้าราชการครู ควรจะมีบทบัญญัติการดำเนินการทางวินัยในกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูโดยเฉพาะ เพราะโครงสร้างองค์กรบริหารงานบุคคลสำหรับข้าราชการครูมีลักษณะแตกต่างกับโครงสร้างองค์กรบริหารงานบุคคลสำหรับข้าราชการพลเรือน อีกทั้งหลักเกณฑ์ในการดำเนินการทางวินัยสำหรับข้าราชการพลเรือนยังไม่มีหลักการในการสร้างหลักประกันทำให้ความเป็นธรรม แก่ผู้ถูกดำเนินการทางวินัยอย่างเพียงพอ

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย